

SXEDIO.52N

1. 11. 1920: Ο ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΧΑΝΕΙ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΔΕΝ ΕΚΛΕΓΕΤΑΙ ΟΥΤΕ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΜΕΣΑ ΣΕ ΕΝΑ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΑΝΔΑΙΜΟΝΙΟ ΠΟΥ ΕΙΧΕ ΩΣ ΑΦΕΤΗΡΙΑ ΤΗ ΔΟΛΟΦΟΝΙΚΗ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΗ ΛΥΩΝ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ ΣΤΙΣ **30.7.1920**. ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΠΙΣΩΔΡΟΜΕΙ ΚΑΘΩΣ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΕΤΑΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΤΑΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΑΛΛΟΥΣ ΚΑΙ ΒΡΕΤΤΑΝΟΥΣ ΣΥΜΜΑΧΟΥΣ

Τα πράγματα για τους κυπρίους δεν ήλθαν όπως τα περίμεναν. Η Ελλάδα διασπασμένη σε δυο ουσιαστικά κράτη, της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, κατόρθωσε να συνενωθεί σε ένα κράτος και προκηρύχθηκαν εκλογές για την **1η Νοεμβρίου 1920**, ενώ επανήλθε στη ζωή η διαλυθείσα αντισυναγματικά Βουλή της **31ης Μαΐου 1915**.

Ο πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος που έγινε και στόχος δολοφόνων λίγο νωρίτερα, έχασε όχι μόνο τις εκλογές, αλλά δεν βγήκε ούτε και βουλευτής.

Η απομάκρυνση του θα στοίχιζε πολλά, όπως υπολόγιζαν οι Κύπριοι στον αγώνα τους για την Ένωση.

Είναι χαρακτηριστικά τα όσα παραθέτει ο Στέφανος Ι. Στεφάνου στο Βιβλίο του "Ελευθέριος Βενιζέλος, Πλαστουργός Ισορίας", Αθήνα **1977**, για την κρίση που υπήρχε στην Ελλάδα και τις μετέπειτα εξελίξεις:

" Οι αντιβενιζελικοί ηγέτες δεν θέλησαν να αναστείλουν μπροστά στα μεγάλα εθνικά γεγονότα τη δράση τους και φυσικά προκαλούσαν κατασταλτικά εναντίον τους μέτρα, εκ μέρους της Κυβερνήσεως Βενιζέλου. Τα μέτρα αυτά, με τη σειρά τους, παρείχαν στους αντιβενιζελικούς την ευχέρεια να κηρύσσουν τον Βενιζέλο "τύραννο". Κι έτσι σχηματίζονταν η τρομερή " Φαγέδαινα" του διχασμού που χώρισε σε δύο αλληλομαχόμενες παρατάξεις το Έθνος και οδήγησε τελικά στην καταστροφή.

Συνέπεια όλων αυτών ήτανε ότι ώρες μονάχα μετά την αποκορύφωση του εθνικού θριάμβου του

Βενιζέλου, την υπογραφή δηλαδή της συνθήκης των Σεβρών, θα λάβει χώραν το ανοσιούργημα του σταθμού της Λυών, εις το Παρίσι (30 Ιουλίου 1920). Δύο εντεταλμένοι δολοφόνοι, οι Κυριάκης και Τσερέπης, εκτελούντες κατόπιν κληρώσεως, εντολή συνωμοτικής οργανώσεως των αντιβενιζελικών, θα κενώσουν τα περίστροφά τους επάνω στον "ακίνητο στόχο" που πρόσφερε ο εθνικός θριαμβευτής καθώς επιβιβαζόταν στο τραίνο για την Ελλάδα, κομιστής του θριάμβου.

Ο Βενιζέλος θα επιζήσει με ελαφρά σχετικά τραύματα στο σώμα, αλλά πολύ βαρύτερα στην ψυχή. Οι δολοφονικοί πυροβολισμοί, θα ρίξουν όμως λάδι στη φωτιά του εθνικού διχασμού και θα την κάμουν να φουντώσει. Οι φίλοι του Βενιζέλου θα αντιδράσουν φανατιζόμενοι. Μέσα στην έξαψη της πρώτης εντυπώσεως, θα σκοτωθεί εν ψυχρώ σε τυχαίο επεισόδιο ένας εκλεκτός Έλληνας, ο Ιων. Δραγούμης.

Το μίσος μαζί με τα άλλα δεινά της μισαλλοδοξίας θα σκιάσουνε τις στιγμές του εθνικού θριάμβου. Ονειρο της φυλής που μας παρηγορούσε επί αιώνες, η μεγάλη ιδέα, είχε λάβει, επιτέλους σχήμα και ουσία. Μια νέα, ευφάνταστα μεγάλη Ελλάδα διαγραφόταν επάνω στο νέο χάρτη της Ευρώπης. Σχεδόν το σύνολο της φυλής συνενωνόταν σ' ένα ισχυρό κράτος που θάπαιρνε τη θέση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στην Εγγύς Ανατολή. Μέσα στο παναθηναϊκό στάδιο αντιπροσωπείες απ' όλη την Ελλάδα, ανακηρύσσανε άξιο της πατρίδος τον Ελευθέριο Βενιζέλο και τον στεφάνωναν στο Ζάππειο με χρυσό στεφάνι (15 Σεπτεμβρίου 1920).

Αλλ' ενώ η μισή Ελλάδα στεφάνωνε τον Ελευθέριο Βενιζέλο, η άλλη μισή τον εκήρυσσε "τύραννο" και προετοίμαζε με όλα τα μέσα και με δηλητηριώδη φανατισμό, την καταστροφή του αδιαφορώντας για την τύχη του εθνικού έργου του.

Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες, αποφασίστηκαν οι βουλευτικές εκλογές της 1ης Νοεμβρίου 1920. Όταν έγινε η επανασύνδεση των δύο κρατών, Θεσσαλονίκης

και Αθήνας, είχε κληθεί να συνεχίσει τον βίο της η διαλυθείσα

αντισυνταγματικά Βουλή της 31ης Μαΐου 1915. Οι αντιβενιζελικοί θα την αποκαλέσουν "Βουλή των Λαζάρων" και δεν θα την αναγνωρίσουνε.

Αφού υπογράφηκαν οι συνθήκες της ειρήνης, ο Βενιζέλος θεώρησε ότι λόγοι πολιτικής ευθιξίας αλλά και εθνικής σκοπιμότητας του επέβαλλαν τώρα πια, να επιστεγάσει το μέχρι της ώρας εθνικό έργο του με νέες εκλογές. Δημοκρατικός μέχρι μυελού οστέων, αισθανόταν έντονα την ανάγκη να λάβει επίσημα την λαϊκή επιβράβευση, να βγει από το προσωρινό στάδιο της κοινοβουλευτικής ανωμαλίας που δικαίωναν εν τούτοις οι εξαιρετικές περιστάσεις του Έθνους.

Η Ιστορία του Έθνους θα θέσει σε αμφισβήτηση σκοπιμότητας αυτή την ιστορική απόφαση. Πραγματικά η απόφαση αυτή θα καταλήξει να γίνει αιτία κοσμογονικής αλλαγής στην πορεία του εθνικού μας βίου. Είναι σήμερα αντικειμενικά φανερό ότι αναβολή των μοιραίων εκλογών για ευθετώτερο χρόνο, θα επέτρεπε στον μεγάλο πολιτικό να στερεώσει το έργο του, με μια οποιαδήποτε μορφή, που οπωσδήποτε θα ήτανε καλύτερη από την καταστροφή που θα ακολουθήσει τις μοιραίες εκλογές.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι μεγάλες εθνικές πραγματοποιήσεις του Βενιζέλου είχαν προκαλέσει από την πρώτην ώρα σοβαρές εξωτερικές αντιδράσεις. Οι ανταγωνισμοί των μεγάλων δυνάμεων, ιδίως η πολιτική της Γαλλίας έναντι της Μεγ. Βρετανίας και οι ανατολικές βλέψεις της Ιταλίας, αποτελούνε συγγενείς αδυναμίες της μικρασιατικής Ελλάδας που έφτασε ο Βενιζέλος. Και όταν ο Βενιζέλος έλειψε οι δυνάμεις αυτές της καταστροφής που υπήρχαν σε σπόρο βλάστανε, γιγαντιώθηκαν και δράσανε. Αν όμως ο μεγάλος δημιουργός παρέμενε εν δράσει κοντά στο έργο του, είναι κάτι παραπάνω από πιθανό ότι οι δυνάμεις αυτές δεν θα φτάνανε τόσο εύκολα και αποτελεσματικά στο καταστρεπτικά τους

αποτελέσματα.

Και αν τυχόν ψαλλιδιζόταν κατά τι η μεγάλη Ελλάδα της συνθήκης των Σεβρών και του Νεϊγύ, κάποιο ουσιαστικό ποσοστό θα περιωνόταν, εφόσον θάμενε στην εξουσία ο δημιουργός τους που ήταν ο εντολοδόχος των Δυνάμεων και εφόσον η επάνοδος του Βασιλέως Κωνσταντίνου και του γερμανόφιλου καθεστώτος δεν θάδινε τα επιχειρήματα σε όσους ζημιώνονταν από τη μεγάλη Ελλάδα.

Αλλά η μοίρα της Ελλάδος βυσσοδομούσε μέσα στους μυστηριακούς της κόσμους την καταστροφή. Ενα τυχαίον δάγκωμα πιθήκου στο χέρι του Βασιλέως Αλεξάνδρου έγινε η ασήμαντη αφετηρία, για να εξαπλωθεί ο σωρείτης της εθνικής κακοτυχίας.

Οι εκλογές της 1ης Νοεμβρίου 1920 συμπέσανε με την χηρεία του ελληνικού θρόνου. Οι ελπίδες ων Κωνσταντινικών αναπτερώθηκαν. Ο έκπτωπος βασιλεύς έγινε λάβαρο προεκλογικής προπαγάνδας. Άλλο πλεονέκτημα της αντιβενιζελικής προπαγάνδας ήταν η κόπωση του λαού από την συνεχή επιστράτευση.

Ο αιώνιος Έλληνας που αναποδυγυρίζει τους ανδριάντες των μεγαλυτέρων ηρώων του όταν τους βαρεθεί και γκρεμίζει μαζί μ' αυτούς με μια κλωτσιά και τις ευεργεσίες τους, θα κάνει και πάλι, στις εκλογές της 1ης Νοεμβρίου 1920, το θαύμα του. Ο δημιουργός της Ελλάδος των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών δεν θα περισωθεί ούτε σαν απλός βουλευτής από τις εκλογικές κάλπες.

Η απομάκρυνση του Βενιζέλου από την εξουσία σήμαινε και για το Κυπριακό πρόβλημα πισσοδρόμηση και μάλιστα πολύ άσχημη γιατί τώρα έφευγε ο ηγέτης που γνώριζε όλα τα παρασκήνια και τις δυσμενείς των Άγγλων και ο οποίος ήταν, σύμφωνα με δική του παραδοχή και φίλαγγλος και επομένως οι Άγγλοι των εμπιστεύονταν.

Με την απομάκρυνση του από την εξουσία έρχονταν στο πόστο του άνθρωποι που δεν ήθελαν με κανένα τρόπο οι Άγγλοι και γάλλοι σύμμαχοι".

Τους φόβους της Κύπρου, από την απομάκρυνση

του Ελευθέριου Βενιζέλου εξέφρασε μέλος της Κυπριακής Πρεσβείας σε συνέντευξη του στην εφημερίδα της Λευκωσίας "Ελευθερία" στις **21/4** Νοεμβρίου **1920** και ο οποίος ζήτησε να μη αναφερθεί το όνομά του.

Ωστόσο, παρά την ανωνυμία του έλεγε πολλές πικρές αλήθειες (Μεταγλώττιση):

" Εντιμο μέλος της Κυπριακής Αποστολής που διακρίνεται για τις συντηρητικές αρχές του και την οξεία παρατηρητικότητα του, προέβη στις ακόλουθες ανακοινώσεις προς το διευθυντή της εφημερίδας μας ως προς την ακριβή θέση του Κυπριακού ζητήματος:

- Το ζήτημά μας, είπε το έντ. μέλος της Αποστολής και μετά τη γνωστή απάντηση του Υφυπουργού των Αποικιών κ. Αμερι ήταν σχεδόν λελυμένο υπέρ μας. Η απάντηση που δόθηκε προς την Κυπριακή Αποστολή από μέρους της Αγγλικής Κυβέρνησης ήταν άλλων τυπική και την απάντηση αυτή γνώριζαν πολύ καλά τα μέλη της Αποστολής πριν συναντηθούν με τον υφυπουργό και πριν την ακούσουν από το στόμα του. Είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε από αυθεντικές πηγές ότι κατά τα τέλη Νοεμβρίου ή περί τις αρχές Δεκεμβρίου θα τελείωναν οριστικά οι διαπραγματεύσεις για την Κύπρο μεταξύ του κ. Λοϊντ Τζιορτζ και του κ. Βενιζέλου ο οποίος θα επανερχόταν στο Λονδίνο, εάν εννοείται αυτός δεν απομακρυνόταν από την αρχή. Θα δίδονται στη Μ. Βρετανία κάποια ανταλλάγματα- αγνοούμε πια- προς ικανοποίηση των συντηρητικών και η Κύπρος θα εκχωρείτο αμέσως και χωρίς καμιά αντιλογία στην Ελλάδα, θεωρείτο δε βέβαιο, κατά τις ίδιες πάντοτε πηγές, ότι κατά την ανατολή του νέου έτους (**1923**) θα τοποθετείτο στις κυπριακές επάλξεις η Κυανόλευκη.

- Φροντείστε ότι τώτα μετά την απομάκρυνση από την εξουσία του κ. Βενιζέλου δεν θα λυθεί κατ' ευχήν το ζήτημά μας;

- Δεν μπορούμε να γνωρίζουμε από τώρα ποια τροπή θα πάρουν τα ελληνικά πράγματα. Φρονούμεν όμως ότι απομακρυνόμαστε πολύ από τη λύση του

ζητήματος μας. Αλλά επαναλαμβάνουμε ότι το ζήτημά μας θα εξαρτηθεί μεγάλως από την κατάσταση στην Ελλάδα η οποία ευχόμαστε από καρδιάς να είναι ομαλή, όπως εύχεται βεβαίως κάθε Έλληνας και από την γενική στάση των Κυπρίων, οι οποίοι δεν αμφιβάλλουμε ότι θα διεξαγάγουν σθεναρά τον απελευθερωτικό τους αγώνα.